

महाराष्ट्र शासन

सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :- रेशीम १०११/प्र.क्र.१५६/रेशीम कक्ष,

मंत्रालय, मुंबई- ४०००३२

दिनांक:- २२ मार्च, २०१२.

वाचा : १) शासन निर्णय क्र. रेशीम १००६/प्र.क्र.२८/ रेशीम कक्ष, मंत्रालय, मुंबई -३२, दि.१२ जानेवारी २००९.

२) शासन निर्णय कृषि व पदूम विभाग क्र.राकृवि-२०११/प्र.क्र.७४/राकृवियो कक्ष, मंत्रालय, मुंबई -३२ दि.२९ जुलै २०११.

३) संचालक (रेशीम) यांचे पत्र जावक क्र.रेशीम/राकृविओ/प्रस्ताव/११-१२/७०६९, दि. ६ सप्टेंबर २०११

४) शासन पत्र, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, क्र.रेशीम १०११/प्र.क्र.१५६/रेशीम कक्ष, दि. ३ नोव्हेंबर २०११

प्रस्तावना :-

सन २०१०-११ मध्ये राज्यात १५९० मे.टन कोषाचे उत्पादन झाले असून चालू वर्षी २०११-१२ मध्ये १६७९ मे.टन कोषाचे उत्पादन अपेक्षित आहे. या उत्पादीत होणाऱ्या कोषापासून सन २०११-१२ मध्ये २१० मे.टन कच्च्या रेशीम सुताचे उत्पादन अपेक्षित आहे. सध्या राज्यामध्ये कच्च्या रेशीम सुतावर प्रक्रीया करण्याचे खाजगी व शासकीय केंद्र मिळून ४ ते ५ व्हिस्टींग मशिनरी कार्यान्वित असून त्याची क्षमता फारच कमी आहे.. परंतु या उत्पादीत होत असलेल्या सुतावर प्रक्रीया करण्यासाठी व्हिस्टींग मशिनरी त्या प्रमाणात नसल्यामुळे या क्षेत्रामध्ये कामकाज करीत असलेले येवला व पैठण येथील पारंपारीक विव्हर्स यांना व्हिस्टेड रेशीम धाग्याची गरज भासत आहे. सद्यस्थितीत त्यांची दरमहा २० मे.टन टिवस्टेड रेशीम धाग्याची मागणी आहे. राज्यात सध्या येवला व पैठण येथील विव्हर्स बाहेरील राज्यातून व्हिस्टेड रेशीम सुत विकत घेत आहेत. ही बाब विचारात घेता राज्यात उत्पादीत होत असलेल्या कच्च्या रेशीम सुतावर प्रक्रीया करण्यासाठी व्हिस्टींग केंद्र उभारण्याची आवश्यकता आहे. एका मशिनरीची वार्षिक क्षमता ४.५ मे.टन टिवस्टेड सुत उत्पादीत करण्याची आहे. सन २०११-१२ या वर्षाकरीता १५ मशिनरी फक्त उभारणीचे प्रस्तावित करण्यात आले आहे. त्यामुळे ६७.५० मे.टन व्हिस्टेड सुत तयार करण्याची क्षमता निर्माण होणार आहे. तसेच राज्यात उत्पादीत झालेल्या कोषावर रिलींग व व्हिस्टींग प्रक्रीया विकसीत होण्याच्या दृष्टीने व स्थानिक विणकरांना सहाय्य करण्याच्या दृष्टीने राष्ट्रीय कृषी विकास योजने अंतर्गत १५ व्हिस्टींग केंद्र उभारण्याचे प्रस्तावित करण्यात आले आहे.

२. केंद्रीय रेशीम मंडळामार्फत व्हिस्टींग मशिनरी केंद्र (४०० स्पिंडल) उभारणीसाठी रु. ६.०० लक्ष किंमत निर्धारित करण्यात आली असून केंद्र हिस्सा ७५% व लाभार्थी हिस्सा २५% असा आहे. याच धर्तीवर राष्ट्रीय कृषी विकास योजने अंतर्गत व्हिस्टींग मशिनरी खरेदी करिता ७५% हिस्सा व लाभार्थी हिस्सा २५% ठेवण्याचे निश्चित केले आहे. यामुळे एका मशिनरी खरेदी करिता ७५% हिस्साप्रमाणे रु. ४.५० लक्ष इतके अनुदान लाभार्थ्यांना देय आहे व उर्वरित २५% लाभार्थी हिस्सा रु. १.५ लक्ष इतका होत आहे. सदर १५ व्हिस्टींग मशिनरी खरेदीकरीता एकूण रु. ६७.५० लक्ष इतके अनुदान लाभार्थ्यांना अदा करावयाचे आहे. राष्ट्रीय कृषी विकास योजने अंतर्गत संदर्भाधिन क्र. १ व २ अन्वये रु. १०.०८ कोटी इतका निधी या विभागास प्राप्त झाला आहे. या निधीतून व्हिस्टींग मशिनरी केंद्र उभारणी या योजनेसाठी अनुदान उपलब्ध करून देणे व मार्गदर्शक सूचना विहित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यातील उत्पादीत होणाऱ्या कच्च्या रेशीम सुतावर प्रक्रीया व्हावी म्हणून खाजगी व्हिस्टींग केंद्र उभारणीस सहायता करण्याच्यादृष्टीने राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेतून प्राप्त झालेला निधी उपलब्ध करून देण्याचा

निर्णय शासनाने घेतला आहे. सदर निधी प्रकल्प मंजूरी समिती व केंद्रीय रेशीम मंडळाच्या मार्गदर्शक सूचनेनुसार खर्च करण्यात यावा. सदर प्रकल्पाची अंमलबजावणी, संनियंत्रण, मुल्यमापनकरणे विहित लेखापध्दतीनुसार आर्थिक लेखे ठेवण्याची कार्यवाही संचालक (रेशीम) यांनी करावी. तसेच याबाबत आयुक्त, (कृषी) व महाराष्ट्र राज्य छोट्या शेतकऱ्यांचा कृषी व्यापारी संघ, पुणे यांचेशी समन्वय ठेवावा.

२. लाभार्थ्यांची निवड करण्यासाठी केंद्रीय रेशीम मंडळ पुरस्कृत योजना राबविण्याकरीता अस्तित्वात असलेल्या क्षेत्रीय व मुख्यालय स्तरावरील समित्या कामकाज करतील. सदरहू समित्यांनी लाभार्थ्यांची निवड करताना खालील निकषा प्रमाणे प्राथमिकता दयावी:-

- अ) प्रकल्प क्षेत्रांतर्गत सध्या अस्तित्वात असलेले व्हिस्टींग केंद्र, केंद्राची क्षमता, आवश्यक असणारे व्हिस्टींग केंद्र.
- ब) ज्या लाभार्थ्यास या व्यवसायाची माहिती आहे तसेच ज्यांच्याकडे सध्या रिलिंग केंद्र कार्यान्वित आहे अथवा नव्याने उभारणी करणार आहे अशा लाभार्थ्यांना प्राधान्य देण्यात यावे.
- क) येवला व पैठण येथील पारंपारीक व्हिर्स यांचा प्राधान्याने विचार करण्यात यावा.

३. व्हिस्टींग मशिनरी खरेदीसाठी लाभार्थ्यांना मंजूर करावयाचे अनुदान संचालक (रेशीम) यांनी केंद्रीय रेशीम मंडळाच्या मार्गदर्शक सूचना, कार्यप्रणाली, अटी व शर्ती विचारात घेवून करावे.

४. या योजनेची अंमलबजावणी केंद्रीय रेशीम मंडळाच्या अटी व शर्ती प्रमाणे करावी.

५. १५ व्हिस्टींग केंद्र उभारणीसाठीचे अनुदानाचे निकष संदर्भ क्र.४ च्या पत्राप्रमाणे राहिल.

६. राष्ट्रीय कृषी विकास योजने अंतर्गत येणाऱ्या खर्चाचा हिस्सा संदर्भा क्र. १ व २ येथील शासन निर्णयान्वये मंजूर करण्यात आलेल्या रु. १०.०८ कोटी अनुदानातुन भागविण्यात यावा. प्रस्तुतचा खर्च चालू वर्षाच्या उपलब्ध तरतूदीतुन भागविण्यात यावा.

७. संचालक (रेशीम) यांनी प्रस्तुत कार्यक्रम विहित मुदतीत पूर्ण होईल याची दक्षता घ्यावी.

८. सदर शासन निर्णय कृषी व पदुम यांच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०१२०३२२१२३२१७३१७००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

सही/-

(वि. रा. ठाकूर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

प्रधान सचिव(कृषि) मंत्रालय, मुंबई -३२

उपसचिव (कृषि) तथा सदस्य सचिव, राष्ट्रीय कृषि विकास योजना कक्ष, कृषि व पदूम, मंत्रालय, मुंबई -३२.

संचालक, रेशीम संचालनालय, नागपूर.

महालेखापाल, महाराष्ट्र १ / २ , (लेखा व अनुज्ञेयता) लेखा परीक्षा , मुंबई / नागपूर.

आयुक्त (कृषि) कृषि आयुक्तालय, म.राज्य , पुणे

व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य छोट्या शेतकऱ्यांचा व्यापारी संघ , पुणे

संचालक, कृषि प्रक्रीया व नियोजन , कृषि आयुक्तालय, म.राज्य पुणे

सहाय्यक संचालक, प्रादेशिक रेशीम कार्यलय नागपूर/ अमरावती/औरंगाबाद/ पुणे.

सर्व रेशीम विकास अधिकारी

रेशीम कक्ष निवड नस्ती.